

החזרה — לאן?

זהו היסוד השלישי: החזרה ל"שלום צודק ובריאות".

כלומר: לא נסיגת צה"ל לקווים של שביתת-ינשק רופפת, אלא לגבול של שלום אמיתי, לגבול בטוח ומוכר.

מכאן הסעיף הקובע: "סיום כל תביעות ומצבי לוחמות: כיבוד והכרה בריבונות, בשלימות הטריטוריאלית ובעצמאות המדינית של כל מדינה במרחב, ובזכותן (של כל המדינות) לחיות בשלום בגבולות בטוחים ומוכרים, כשהן משוחררות מכל איום או סימום באלימות".

לאחר מכן מנויים הפרטים האחרים של השלום המוצע: מעבר בנתיבימים בינלאומיים במרחב (הכנה גם לסואץ וגם לטיראן), פיתרון צודק של בעיית הפליטים, ערובות לשלי מותן של כל המדינות במרחב, ובכללן כינון אזורים מסוימים.

כך יש, לפי תפיסת המנסחים, רציפות הגיונית ברורה:

נסיגת צה"ל לגבול חדש, שיהיה שווה בעיקרו לגבול ה-5 ביוני, אך עם תיקונים מסוימים מסיבות שונות. ותמורת נסיגה זו — שלום אמיתי, צודק ובריאות, שיפתור את כל הבעיות השנויות במחלוקת, ושיכלול הכרה ערכים מפורשת ורשמית בקיומה החוקי של ישראל ובריבונותה.

מתי לאכול את הפודינג

יוזמת המעצמות — הארבע בניו-יורק והשתיים בושינגטון — מבוססת על מיסוך זה, לא רק להלכה אלא גם למעשה. הצעת-השלום המתגבשת בה, ושעל פרטיה עוד נעמוד להלן, באה לתרגם עקרונות אלה לשפת העובדות המדיניות.

לכן, כשהתחילה יוזמה זו, סברו נציגי המערב כי הן פועלות על דעתה ולפי רוחה של ישראל. כשבאה מצד ישראל תגובה קיצונית וזועמת, הם הופתעו ואף נוהמו. **כל בעלי שיחי שאלו אותי, כימעת באותו נוסח: "מה קרה אצלכם? מה אתם רוצים, בעצם?"**

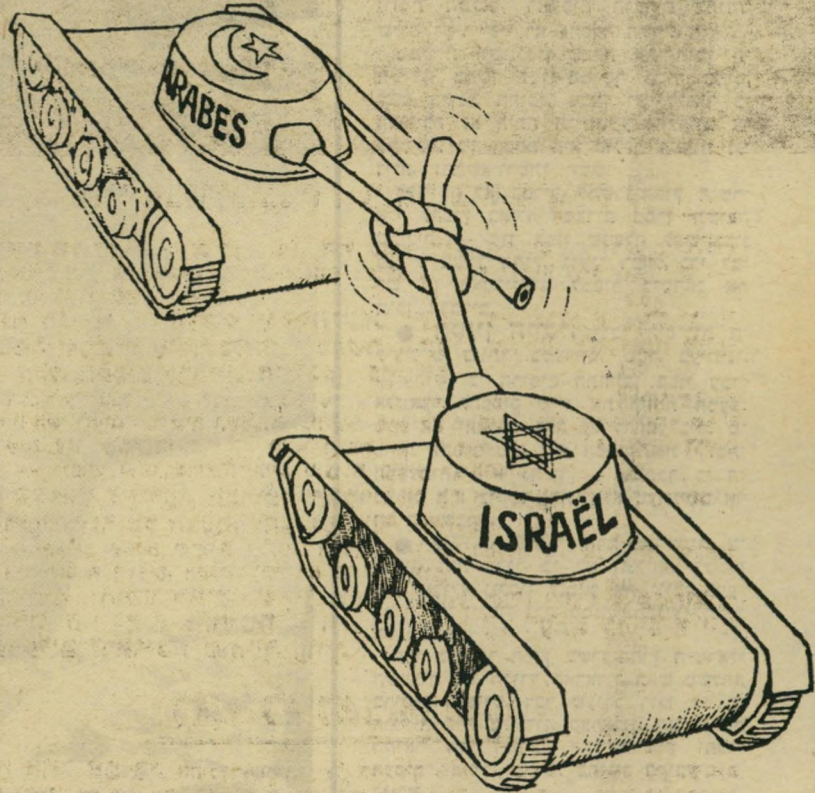
(מול שאלות כאלה, אני עומד תמיד במצב מוזר. אני בא כישראלי, אומנם כח"כ אוסוויצ'ווי, אך גם בתור שכזה אני נושא באחריות למעשי ממשלתי. איני סבור כי בחו"ל, מול נציגים זרים, עלי לנער את חוצני מאחריות זו. לכן אני משתדל לנקוט בקו זה: אני מדגיש שאיני מסכים לקו ממשלתי, אך מנסה להסביר את מניעיה וטענותיה.)

ההרגשה הברורה של כל בעלי-שיחי היתה כי במשך השנתיים האחרונות חל שינוי מהותי בעמדת ממשלת-ישראל. **כפי שאמר זאת איש חשוב ביותר: "נידמה לנו שאתם מעוניינים פחות ופחות בשלום, ויותר ויותר בהחזקת שטחים."**

יש, כמובן, גם אנשים המתייחסים בזלזול סלחני להצהרותיהם של גולדה מאיר ושאר אנשי הממשלה. **"אלה סתם דיבורים של פוליטיקאים,"** אמר לי אחד מהם. "אנחנו מבינים שזה לתצור כתי פנימית. עוד מעט יש לכם בחירות. אין לדיבורים אלה בשמעות בינלאומית."

זה סגע בי במיקצת. כי דברים מסוג זה שמעתי מזה שנים מפי מדינאים זרים — כלפי הצהרות של מנהיגים ערביים.

אחד האשים אמר לי: "ארצות-הברית עוד לא פתחה במאמץ אמיתי כדי לשכנע את ממשלת-ישראל. זה עוד מוקדם מדי. אין טעם להיכנס לויכוח עם ישראל, לפני שנקבל

התשובות בעיני "אוז-אקוטי", פאריז

את התשובה החיובית המחייבת מצד ברית-המועצות ומצריים. כל עוד אין אנחנו משוכנעים סופית כי הרוסים והמצרים מוכנים לקבל את הצעותינו, אין צורך בהסכמה ישראלית רשמית.

הרמוז הברור: רק אם וכאשר תהיה תשובה מחייבת כזאת מן הצד השני, תיפתח המערכה הגדולה לשיכנוע ישראל — בעיקר באמצעות לחץ של דעת-הקהל הבינלאומית והאמריקאית.

אדם שלישי אמר זאת בצורה עוד יותר ברורה. "מובן מאליו שהישראלים רוצים לדעת מה יש בפודינג, לפני שהם מתחייבים לאכול".

את הפודינג אוכלים בסוף הארוחה, הערתי. האיש צחק. "היוזמה שלנו היא הפנה העיקרית, לא הליפתן", תיקן את עצמו. "המנה הראשונה היתה החלטת מועצת-הביטחון. שיחות-הארבע הן המנה השנייה. אחר-כך צריכה לבוא המנה השלישית — שליחות נוספת של יארינג, בה יביא את המלצת המעצמות לשני הצדדים ויארגן את המשא-ומתן הישיר ביניהם, בשלב הסופי, לשם חתימת ההסדר החוץ".

מוישהו אף השמיט רעיון מהפכני: "ייתכן שבכלל לא יהיה צורך בהמלצה רשמית של ארבע המעצמות, בסופו של דבר."

"בשיחות שתי-המעצמות פועלת ברית-המועצות תוך שיתוף הדוק עם מצריים, ואילו אנחנו (האמריקאים) פועלים תוך שיתוף הדוק עם ישראל וירדן.

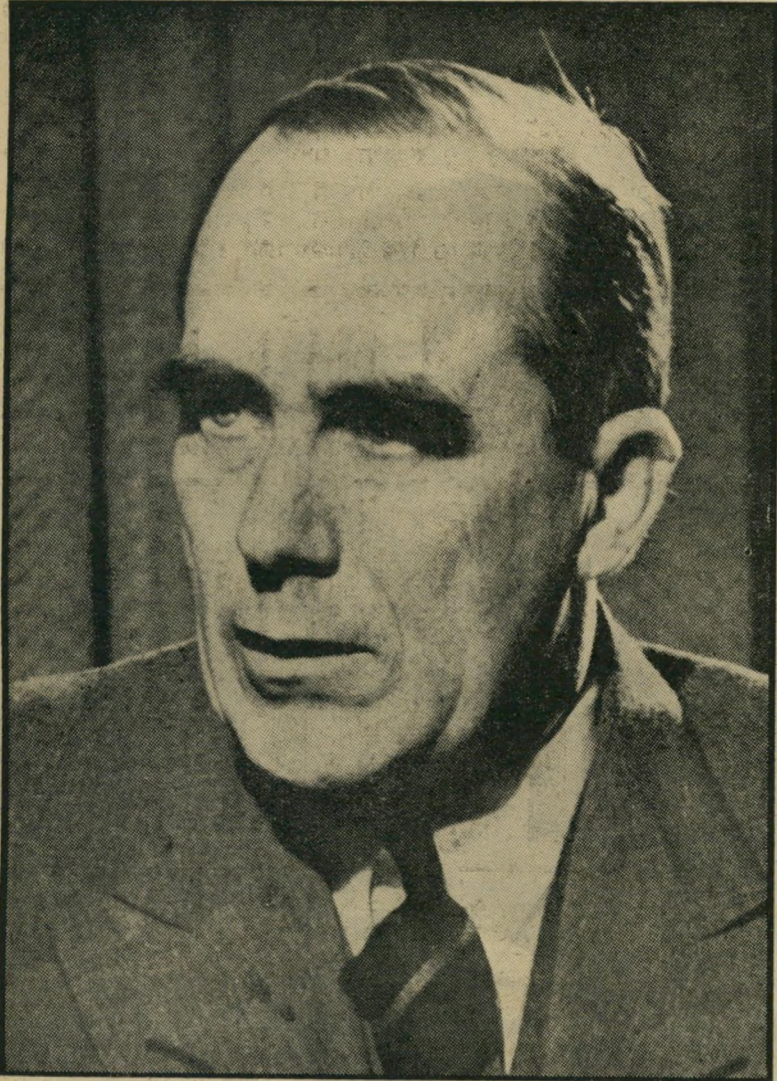
"ברית-המועצות לא תקבל המלצה מבלי לדעת מראש שמצריים מסכימה לה. אנחנו לא נקבל המלצה מבלי לדעת מראש שישראל וירדן מסכימות לה.

"מכאן שאם תושג הסכמה, היא כבר תכלול בחובה את הסכמתן העקרונית של מצריים, ירדן וישראל. ייתכן שאז בכלל לא יהיה צורך בסיכום רשמי של ההמלצה של שתי או ארבע המעצמות, אלא נפנה ישר ליארינג, נגיד לו: הנה, יש הסכמה עקרונית בין הצדדים — תמשיך אתה בפעולה להבאת הצדדים לידי סיכום ישיר ביניהם."

זוהי, כמובן, רק מחשבת-אגב. המאמץ העיקרי, כיום, מכוון לגיבוש המלצה של ארבע המעצמות, שתומכר לשגריר יארינג — יחד עם הידיעה החשאית שכל הצדדים כבר הסכימו לה עקרונית.

בלי סיכום כזה אין איש רואה טעם בהמשך שליחות יארינג. הטענה של ממשלת-ישראל, כאילו שיחות המעצמות חיבלו בשליחות יארינג, מצלצלת כבדיחה תפלה.

"כמשך שנה וחצי הסתובב יארינג אצלכם, והוא לא הזיז את העניינים אפילו במילימטר אחד קדימה. רק בגלל כישלוננו הטוטאלי של יארינג נזרעקו ארבע המעצמות לנסוץ-השלום שלהן, שכל מטרתו

לורד קארדון, מנטוז החלטת מועצת הביטחון

לתת ליארינג כפיס להשגת הסכם בין הצדדים. אז איך יכול מוישהו לבוא ולטעון בכל הרצינות כי יוזמת המעצמות מחבלת בשליחותו?"

תוכנית אלון מעלה חיוך

מי, אם כן, הצעת-השלום הממשית המתגבשת בשיחות הארבע והשתיים? מצאתי כי יש אחריות-דעות כימעס גמורה לגבי התנאים שיוצעו לשני הצדדים. תנאים אלה הוסכמו בין האמריקאים והבריטים. הם יודעים כי המלך חוסיין כבר הסכים להם, וחוסין טען כי הוא מדבר בשם עבד-אל-נאצר.

נשיא מצריים מעולם לא הכחיש זאת — אך הוא גם לא אישר את הדבר. מכאן הנסיון הנוכחי להביאו לאישור מוסמך ומחייב, אך לאו-דיוקא פומבי.

קיבלתי את הרושם כי האמריקאים והבריטים משוכנעים שהסובייטים מסכימים אף הם לתנאים אלה.

מאידך, לא נעשה עדיין נסיון לפרט את התנאים פירוט מלא. הידיעה היא שכדאי לגשת לכך רק אם יש הסכמה סופית על העקרונות. עד אז תהיה מלאכת הפירוט, שכדאי תהיה קשה ומייגעת, בבחינת ביובו זמן לריק.

העקרונות הם כלהלן: **● גבולות.** מדובר על הגבול של ה-5 ביוני 1967, כלומר "הקו הירוק", עם תיקונים מסוימים.

תיקונים אלה, לא ישקפו את כובד הנצחון הישראלי, לפי הנוסח האמריקאי. הם לא יהיו רכישת שטח בדרך של מלחמה, לפי לשון החלטת מועצת-הביטחון, כלומר לא בכוח הכיבוש.

אולם ייתכנו תיקונים לפי צורכי-הביטחון של ישראל. הכוונה היא להרחיב את "המותן הצר" של ישראל, באזור נתניה, קלקיליה ולטרון.

משהו הדומה לתוכנית-אלון כלל אינו בא בחשבון. מצאתי כי תוכנית זו מעלה, כפי מדינאים אחראיים ביותר, חיוך. הם יודעים ששום ערבי לא יוכל להסכים לכך. (המשך בעמוד 14)